

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 55630/14
Marijan TURKALJ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 16. ožujka 2021. u odboru u sastavu:

Erik Wennerström, *predsjednik*,

Lorraine Schembri Orland,

Ioannis Ktistakis, *suci*,

i Attila Teplán, *vršitelj dužnosti zamjenika tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 1. kolovoza 2014. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koji je dostavio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Marijan Turkalj, hrvatski je državljanin, rođen je 1969. godine i živi u Zagrebu. Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupao g. A. Jureško, odvjetnik iz Zagreba.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

4. Rješenjem Porezne uprave Ministarstva financija (dalje u tekstu: Porezna uprava) od 10. listopada 2009. godine podnositelju je naloženo platiti porez na promet nekretnina u iznosu od 45.569,62 kuna (HRK).

5. Dana 26. studenoga 2009. podnositelj, zastupan po odvjetniku, podnio je žalbu protiv tog rješenja tvrdeći da nije odlučeno o njegovu zahtjevu za oslobođenje od plaćanja poreza.

6. Novim rješenjem od 2. travnja 2010. Porezna uprava: (a) zamijenila je svoje ranije rješenje od 10. listopada 2009., (b) odbila je podnositeljev zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza, (c) naložila mu da plati porez na promet nekretnina u iznosu od 45.569,62 kuna i (d) otpisala je porezni dug u iznosu od 45.569,62 kuna. Konkretno, zadnji dio (točka IV.) izreke glasi kako slijedi:

„Poreznom obvezniku, Turkalj Marijanu otpisuje se:

- porez na promet nekretnina u iznosu od HRK 45.569,62

Navedeni iznos porezno knjigovodstvo proknjižit će kao otpis na poreznom računu obveznika.“

7. U obrazloženju svojeg rješenja Porezna uprava nije se ni na koji način pozvala na taj dio izreke.

8. Misleći da je njegov porezni dug otpisan, podnositelj zahtjeva nije podnio žalbu protiv tog rješenja.

9. Dana 14. svibnja 2011. Porezna uprava donijela je rješenje o ovrši protiv podnositelja zahtjeva. Pritom se pozvala na rješenje od 2. travnja 2010. (vidi stavak 6. ove odluke) kao ovršnu ispravu.

10. Dana 10. lipnja 2011. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu tvrdeći da je porezni dug koji je Porezna uprava nastojala naplatiti donošenjem rješenja o ovrši otpisan istim rješenjem koje je predstavljalo ovršnu ispravu.

11. Rješenjem od 11. siječnja 2012. Ministarstvo financija kao drugostupanjsko upravno tijelo odbilo je podnositeljevu žalbu. Mjerodavni dio tog rješenja glasi kako slijedi:

„Točka IV izreke služi poreznom knjigovodstvu radi odgovarajućih knjiženja na poreznom računu [podnositelja zahtjeva], pa ista nije od utjecaja na drugačije rješenje u ovom predmetu.“

12. Podnositelj zahtjeva zatim je podnio upravnu tužbu protiv rješenja Ministarstva.

13. Presudom od 21. studenoga 2012. Upravni sud u Zagrebu odbio je podnositeljevu tužbu. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:"

„...to što je otpis [poreznog] duga utvrđen prilikom [postupka] utvrđenja porezne obveze ne dovodi u sumnju zakonitost rješenja kojim je naloženo provođenje ovrhe, jer iz zakonske odredbe kojom je propisan postupak otpisa dospjelog poreznog duga (članak 137. Općeg poreznog zakona) ne proizlazi da činjenica otpisa negira postojanje dospjelog poreznog duga. Do otpisa duga dolazi pod zakonom propisanim pretpostavkama tek u slučaju nemogućnosti naplate utvrđenog i dospjelog poreznog duga, dakle tek u ovršnom postupku, a ne u postupku utvrđenja porezne obveze pa činjenica što je pravomoćnim rješenjem donesenim u postupku utvrđenja porezne obveze riješeno da je dug otpisan istovremeno ne znači da zbog toga dug ne postoji.“

14. Podnositelj je potom podnio ustavnu tužbu protiv te presude. Pozvao se na svoja prava na jednakost pred zakonom i jednakost pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti, pravo na pošteno suđenje i pravo vlasništva, prava zajamčena Ustavom Republike Hrvatske.

15. Odlukom od 9. siječnja 2014. Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je podnositeljevu ustavnu tužbu, a 4. veljače 2014. dostavio je svoju odluku njegovu punomoćniku. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

„U konkretnom postupku. razreza poreza na promet nekretnina donesena su dva prvostupanjska rješenja. Ranijim (onim od 10. listopada 2009.) utvrđena je porezna obveza u određenom iznosu i tim je iznosom knjigovodstveno terećen porezni račun podnositelja- poreznog obveznika. Nakon što je prvostupanjsko porezno tijelo povodom podnositeljeve žalbe, utvrdilo vlastiti propust (propustilo je odlučiti o zatraženom poreznom oslobođenju na prvu nekretninu), spomenuto rješenje zamijenjeno je novim (onim od 2. travnja 2010.). Time je rješenje od 10. listopada 2009. stavljeno izvan snage.

Posljedično, prvostupanjsko porezno tijelo, donoseći novo rješenje, naložilo je da se na poreznom računu podnositelja, koji je otprije opterećen iznosom poreznog dugovanja temeljem prethodnog rješenja (sada stavljeno izvan snage), knjigovodstveno proknjiži otpis za iznos tog terećenja. Budući da je novim rješenjem ponovno utvrđeno da podnositeljeva porezna obveza postoji (jer nema osnove za primjenu poreznog oslobođenja), temeljem tog novog rješenja porezni račun podnositelja ponovno se knjigovodstveno tereti iznosom poreza koji je utvrđen novim rješenjem.

Navedeno znači da bi, bez naloga za knjigovodstveni otpis, kojeg je prvostupanjsko porezno. tijelo dalo u spornoj točki IV. izreke rješenja od 2. travnja 2010., podnositeljev porezni račun bio terećen dvostruko, to jest temeljem obaju poreznih rješenja. Stoga je, i po prirodi stvari, prilikom donošenja rješenja od 2. travnja 2010. nadležno tijelo bilo dužno takvo dvostruko terećenje otkloniti i time spriječiti da podnositelju, kao stranci u postupku, bude nanesena šteta.

Prema tome, sporni nalog za otpis podnositeljevog dugovanja (točka IV. izreke rješenja od 2. travnja 2010.) odnosi se na dugovanje po prethodnom poreznom rješenju od 10. listopada 2009., koje je prestalo postojati. Tim se nalogom nadležnoj službi porezne uprave određuje način postupanja s knjigovodstvenim terećenjem poreznog računa podnositelja nakon što je otpala pravna osnova tog konkretnog terećenja.“

16. Presudom od 10. srpnja 2014. Visoki upravni sud Republike Hrvatske odlučio je o upravnoj tužbi koju je podnio podnositelj zahtjeva (vidi stavak 12. ove odluke) i ukinuo je rješenje Ministarstva od 11. siječnja 2012. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„ ... nesporno je da podnositelj mora platiti porez na promet nekretnina... jer je rješenjem odbijen njegov zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza na promet nekretninama, koje rješenje je postalo pravomoćno jer podnositelj nije podnio žalbu protiv njega.

Nesporno je da podnositelj nije platio porezni [dug] utvrđen u točki III. izreke rješenja od 2. listopada 2010. jer... je mislio da je [taj] porezni dug otpisan.

Naime, u točki IV. izreke je navedeno da je [porezni dug koji se sastoji od poreza na promet nekretninama u iznosu od HRK 45,569.62 otpisan].

...

... odredbe izreke rješenja od 2. listopada 2010. nisu sastavljene u skladu s [relevantnim propisima mjerodavnim za upravne postupke] jer su [one] nejasne jer je točka IV. ...proturječna točki III. stoga je bilo nužno ispraviti tu pogrešku prije donošenja rješenja o ovrsi.

ODLUKA TURKALJ protiv HRVATSKE

Budući da [prvostupanjsko tijelo -] porezna uprava - to nije učinila, [Ministarstvo financija] trebalo je ispraviti navedenu pogrešku odnosno proturječe po podnositeljevoj žalbi. ...

Uzimajući u obzir gore navedeno ... sporno rješenje [Ministarstva] od [11. siječnja 2012.] je nezakonito i stoga mora biti ukinuto.

[Ministarstvo] će na temelju ove presude donijeti novu odluku o podnositeljevoj žalbi...“

17. U ponovljenom postupku Ministarstvo financija djelomično je usvojilo podnositeljevu žalbu od 10. lipnja 2011. (vidi stavak 10. ove odluke) rješenjem od 12. veljače 2015. Ministarstvo ju je smatralo žalbom protiv rješenja od 2. travnja 2010. (vidi stavak 6. ove odluke) i ukinulo je točku IV. izreke tog rješenja, odnosno dio kojim je otpisan porezni dug podnositelja zahtjeva. Ministarstvo je istovremeno odbilo žalbu u dijelu koji se odnosio na preostali dio rješenja od 2. travnja 2010.

PRIGOVOR

18. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju tome što je morao platiti porezni dug koji je bio otpisan.

PRAVO

19. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da mu je naloženo platiti porezni dug koji je bio otpisan. Pozvao se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

20. Kao gospodar karakterizacije koja se u pravu daje činjenicama predmeta (vidi *Guerra i drugi protiv Italije*, 19. veljače 1998., stavak 44., *Izješća o presudama i odlukama* 1998-I, i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 124., 20. ožujka 2018.), i uzimajući u obzir da u danim okolnostima postoji mogućnost da je podnositelju zahtjeva uskraćeno pravo na djelotvoran pravni lijek protiv rješenja od 2. travnja 2010. (vidi stavak 6. ove odluke), Sud je, kad je Vladu obavijestio o zahtjevu, pozvao stranke da dostave očitovanja na temelju članka 13. Konvencije. Taj članak glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

1. Tvrdnje stranaka

(a) Vlada

21. Vlada je tvrdila da je prigovor nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije, da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva, da nije pretrpio značajnu štetu i da je, u svakom slučaju, zahtjev očigledno neosnovan.

22. Konkretno, Vlada je ustvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva u odnosu na svoj prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (vidi stavke 18. – 19. ove odluke) jer nije podnio žalbu protiv rješenja Porezne uprave od 2. travnja 2010. (vidi stavak 6. ove odluke). Iz istog je razloga njegov prigovor na temelju članka 13. očigledno neosnovan. Prema mišljenju Vlade, ništa nije moglo opravdati takav propust s obzirom na to da je podnositelj zahtjeva bio zastupan po odvjetniku i da je u rješenju bilo jasno navedeno da je njegov zahtjev za oslobođenje od plaćanja poreza odbijen (vidi stavke 5. – 6. ove odluke). Ako je smatrao da je izreka rješenja proturječna, mogao je zatražiti pojašnjenje od poreznih vlasti ili podnijeti žalbu protiv tog rješenja uz obrazloženje da je nerazumljivo. Međutim, on to nije učinio.

23. Kao što je ranije navedeno (vidi stavak 21. ove odluke), Vlada je tvrdila i da je podnositeljev prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1 očigledno neosnovan. Priznala je da je zaista došlo do miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegova vlasništva. Međutim, miješanje se temeljilo na mjerodavnom poreznom zakonodavstvu, njime se nastojalo osigurati plaćanje poreza i ne može se smatrati da je podnositelju zahtjeva miješanjem nametnut prekomjeran individualni teret.

(b) Podnositelj zahtjeva

24. Podnositelj zahtjeva ustrajao je na tome da je bio prisiljen platiti porezni dug koji je bio otpisan pravomoćnim rješenjem. Prema njegovu mišljenju, to je bilo u suprotnosti s načelom pravne sigurnosti.

25. U odnosu na tvrdnju Vlade o neiscrpljivanju pravnih sredstava (vidi stavak 22. ove odluke), podnositelj zahtjeva odgovorio je da nije imao razloga za podnošenje žalbe protiv rješenja od 2. travnja 2010. jer je u njemu bilo jasno navedeno da je njegov porezni dug otpisan. U svakom slučaju bilo kakva pogreška državnih vlasti ne smije biti na štetu predmetnih pojedinaca.

2. Ocjena Suda

26. Vlada je priznala da je rješenje domaćih vlasti kojim se podnositelju zahtjeva nalaže platiti porezni dug koji se sastoji od poreza na promet nekretninama u iznosu od 45.569,62 kuna predstavljalo miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegova vlasništva (vidi stavak 23. ove odluke). Uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidi, primjerice, *Arnaud i drugi protiv Francuske*, br. 36918/11 i pet drugih, stavci 23. – 25.,

15. siječnja 2015.; *Di Belmonte protiv Italije*, br. 72638/01, stavak 38., 16. ožujka 2010., i *Imbert de Trémiolles protiv Francuske* (odl.), br. 25834/05 i 27815/05, 4. siječnja 2008.), Sud smatra da nema razloga da presudi drugačije. Nadalje smatra očiglednim da je predmetno miješanje imalo za cilj osigurati plaćanje poreza, u smislu drugog stavka članka 1. Protokola br. 1.

27. Tvrdnja podnositelja zahtjeva da mu je naloženo platiti porezni dug koji je bio otpisan (vidi stavke 18. – 19. i 24. ove odluke) treba se smatrati tvrdnjom kojom se osporava zakonitost miješanja, pri čemu se podrazumijeva da svako miješanje od strane javnih vlasti u mirno uživanje vlasništva treba biti zakonito.

28. S tim u vezi, Sud prvo ponavlja da su njegove ovlasti za preispitivanje usklađenosti s domaćim pravom ograničene. Tumačenje i primjena domaćeg prava u prvom je redu zadatak domaćih vlasti, konkretno sudova, čak i u područjima u kojima Konvencija „obuhvaća” pravila iz područja tog prava budući da su domaće vlasti, po prirodi stvari, posebno kvalificirane za rješavanje pitanja koja nastaju s tim u vezi. Osim u slučajevima kada je tumačenje proizvoljno ili očigledno nerazumno, uloga Suda ograničena je samo na utvrđivanje toga jesu li učinci tog tumačenja u skladu s Konvencijom (vidi, primjerice, *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 149., 20. ožujka 2018.).

29. U ovom su predmetu domaća porezna i pravosudna tijela smatrala da podnositeljev porezni dug nije bio otpisan, pojasnila su to pitanje i ispravila pogrešku u izreci rješenja od 2. travnja 2010. zbog koje je podnositelj zahtjeva smatrao da je dug prestao postojati (vidi stavke 6., 11., 13. i 15. – 17. ove odluke). Prema mišljenju Suda, u danim se okolnostima to utvrđenje ne može smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim. Sud je stoga uvjeren da je miješanje u podnositeljeva prava vlasništva bilo predviđeno zakonom, kako to zahtijeva članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

30. Podnositelj zahtjeva nije tvrdio da je predmetno miješanje bilo nerazmjerno. Imajući u vidu široku slobodu procjene koju države uživaju u poreznim pitanjima (vidi, na primjer, gore citirani predmet *Arnaud i drugi*, stavci 25. – 27.), Sud ne nalazi ništa što bi ukazalo na to da je odlukama domaćih vlasti u ovom predmetu podnositelju zahtjeva bio nametnut prekomjeran individualni teret i da su te odluke stoga bile protivne načelu razmjernosti sadržanom u članku 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

31. Iz toga proizlazi da je prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

32. Jedino preostalo pitanje koje je potrebno ispitati jest pitanje na temelju članka 13. Konvencije (vidi stavak 20. ove odluke). Konkretno, ako je podnositelj zahtjeva mogao razumno zaključiti iz rješenja Porezne uprave od 2. travnja 2010. da je njegov porezni dug otpisan i ako nije podnio žalbu

protiv rješenja iz tog razloga (vidi stavke 6. i 25. ove odluke), može se tvrditi da su domaće vlasti na taj način podnositelju zahtjeva uskratile pravo na djelotvoran pravni lijek.

33. U tom pogledu Sud navodi da su domaće vlasti u konačnici ponovno ispitale to rješenje kao da podnositelj zahtjeva zaista jest podnio žalbu protiv njega. Konkretno, ispitale su njegovu žalbu od 10. lipnja 2011. podnesenu protiv rješenja o ovrsi (vidi stavke 9. – 10. ove odluke) kao da je podnesena protiv rješenja od 2. travnja 2010. (vidi stavke 6. i 17. ove odluke). Stoga se ne može reći da je podnositelj zahtjeva bio spriječen osporiti rješenje Porezne uprave od 2. travnja 2010. (vidi stavke 6., 20., 25. i 32. ove odluke).

34. U svakom slučaju Sud ponavlja da članak 13. zahtijeva postojanje pravnog sredstva u domaćem pravu samo kad pojedinac iznosi „dokazivu tvrdnju” da je jedno od njegovih prava ili sloboda utvrđenih Konvencijom povrijeđeno (vidi, na primjer, *Boyle i Rice protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 27. travnja 1988., stavak 52., Serija A br. 131). S obzirom na svoje gore navedeno utvrđenje da je prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 1. Protokola br. 1 nedopušten kao očigledno neosnovan (vidi stavke 26. – 31. ove odluke), Sud smatra da se prigovor na temelju članka 13. ne može smatrati „dokazivim” u smislu članka 13. Konvencije.

35. Iz toga proizlazi da je prigovor na temelju članka 13. Konvencije također nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

36. Iz tih razloga Sud ne smatra potrebnim ispitati preostale prigovore Vlade o nedopuštenosti (vidi stavak 21. ove odluke).

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 15. travnja 2021.

Attila Teplán
Vršitelj dužnosti zamjenika tajnika

Erik Wennerström
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524